
„Vážím si více vztahů s lidmi než jakéhokoli ocenění,“ říká prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

„Vážím si více vztahů s lidmi než jakéhokoli ocenění,“ říká prof. MUDr. Josef Koutecký, DrSc.

Vím, že jste již na tuto otázku musel odpovídat nesčetněkrát, ale přesto: Co Vás přimělo stát se lékařem? Věděl jste již od útlých dětských let, že tuto profesi chcete vykonávat?

Medicínu jsem si vybral v důsledku velkého zájmu o biologii, který narůstal asi od mých patnácti let a jenž evokoval nejen četbu a studium přiměřené literatury, včetně té o historii medicíny, ale také bohaté domácí experimentování. Ačkoliv jsem do té doby na lékařské povolání vůbec nepomyslel, od sexty jsem již o ničem jiném neuvažoval.

Proč jste se zaměřil zrovna na onkologii, potažmo dětskou onkologii?

Po prvních dvou letech teoretických studií mě o prázdninách osud zavál na oddělení dětské chirurgie na Karlově, kde jsem získal první kontakt s pacienty. Dětská chirurgie mě »chytila«. Po promoci jsem pracoval dva roky v Novém Bydžově a v Janských Lázních, poté jsem se stal sekundářem tehdy už Kliniky dětské chirurgie. Po několika letech jsem si uvědomil, že operace dětí s nádorovým onemocněním nevyhlídá. Téměř všechny umíraly. Současně jsem se z literatury dozvídal o tom, že se ve světě začíná úspěšně rozvíjet obor dětské onkologie.

Vztah k nádorovým onemocněním jsem měl už od studentských dob. Tři roky jsem totiž pracoval jako demonstrátor a pomocná vědecká síla v I. patologicko-anatomickém ústavu profesora Šikla. Mezi jeho záliby patřila také patologie nádorů. K mému rozhodnutí věnovat se dětské onkologii přispěla i okolnost, že se tehdy nikdo v republice dětským nádorům cíleně nevěnoval. V roce 1964 jsem se dohodl s tehdejší přednostou kliniky profesorem Kafkou a počínaje tímto rokem jsem dětské onkologii zasvětil veškeré pracovní úsilí. V podstatě jsem ji vybudoval a institucionalizoval.

Obor dětské onkologie jste u nás zakládal v 60. letech minulého století. Když si vzpomenete na začátky, co Vám s odstupem času přijde, že na nich bylo nejtěžší?

Předpona nej- předpokládá jedinou odpověď. Ovšem obtíží, dnes už neuvěřitelných, se vyskytlo mnoho. Ale pokud chcete, snad nejtěžší bylo vyrovnávat se v klinické praxi, ve styku s nemocnými dětmi a jejich rodiči a v sobě samém s téměř stoprocentní úmrtností pacientů, o které jsem pečoval.

Dočetl jsem se, že sbíráte starožitnosti a kuriozity. To mě zaujalo, poněvadž nevím, co si pod sběratelstvím kuriozit mám přesně představit. Mohl byste tuto svojí zálibu nějak přiblížit? A co ve své sbírce považuje za největší raritu?

Starožitnosti sbíráme s mojí paní po celý společný život. Co se však kuriozit týče, pak Vás asi zklamou. Ledaže byste za určitou kuriozitu považoval moji velkou zálibu v rudolfinské době, pro kterou bylo mj. typické vytvářet tzv. kunstkamery, tedy jakási domácí muzea všeho zajímavého, včetně přírodnin. V podkrovní pracovně našeho venkovského domku mám svoji malou kunstkameru i já. Mezi jinými »kuriozními« přírodninami visí od stropu dva menší žraloci různých druhů, na polici pak stojí malý vycpaný krokodýl, kobra a želva karetová. Vlastním také stoličku mamuta, žraločí čelist a další exponáty, které jsem už preparované získal koupí či darem. Sám bych žádné zvíře nezabil.

Mimo jiné jste i milovníkem vážné hudby. Máte nějakého oblíbeného hudební skladatele nebo období?

Oblíbených skladatelů mám mnoho, ze všech epoch evropské hudby. Nejmilejší mi je hudba komorní a jejich skladeb, které mě fascinují, je opravdu mnoho. Ostatně asi víte, že jsem po mnoho let pořádal ve velké aule Karolina oblíbené Karolinské komorní koncerty s Kocianovým kvartetem. Uchvacuje mě i veškerá ostatní hudba, od starých italských mistrů, Bacha a jeho následovníků přes hudbu velkých klasiků i romantiků. Jak šel čas, začal jsem vnímat a vstřebávat hudbu velkých impresionistů i částí 20. století. Stejně jako stará hudba mě dojmají díla Janáčkova, Sukova, Hindemithova a především Mahlerova. Mnoha skladatelům ovšem ubližuji tím, že je zde nezmiňuji.

Vaší další zálibou je výtvarné umění, zajímáte se o něj jako o celek nebo se specializujete na konkrétní styly, popř. umělce?

S výtvarným uměním je to podobné jako s hudbou. Okouzluje mě umění gotické a renesanční, obohacuje mě malířství Holanďanů 16. a 17. století, baroka, impresionistů a realistů 19. století. Obdivuji se i dílům mnoha současných výtvarníků. S některými se osobně přátelím. Ovšem řadě děl moderního umění nerozumím a jsem přesvědčen, že některá z nich vůbec uměním nejsou. Mám to velké štěstí, že hudba i obrazy ve mně vytváří hluboké zážitky, vyvolávají představy a snění. Velice to obohacuje můj život.

V otázce jste zcela opomněl literaturu a přitom knihovnu doma máme opravdu velikou. Ačkoli biografická a historická literatura zůstává mojí doménou, stále častěji čtu básně. Určitou potíž mám naopak s dramaty – některé současné hry považuji za nevkusné, právě tak jako příliš modernizované inscenace klasických děl. Za posledních deset let jsem pochopil krásu baletu. vyjádřit pohybem lidské citění a konání je obdivuhodné.

Krátce bych se zastavil i u Vaší publikační činnosti. Mimo vědeckých prací a odborných knížek jsem také napsal knihu pro děti s názvem Vodníček Bulížníček. Kde jste hledal inspiraci?

Vodníček Bulížníček je výsledkem mého vyprávění vlastním dětem, když jsem vyčerpal zásobu pohádek. Napadlo mě stvořit bytost, jejíž příběhy jsem si stále vymýšlel a děti zajímaly. Ony mě vlastně donutily, abych vyprávění sepsal. Učinil jsem tak a rukopis poté ležel čtvrt století v zásuvce. Až při jedné polistopadové zpovědi se mě jedna paní rektorka zeptala, zda jsem také napsal něco jiného než o nádorech. Vzpomněl jsem si na Bulížníčka a prostřednictvím časopiseckého článku, kterého si všimla dvě nakladatelství, se dostal na svět. V poslední době mi však už vyšlo několik dalších nemedicinských knih. Další dokončuji nebo připravuji k vydání.

Získal jste řadu cen, ocenění a medailí za svou práci. Na kterou z nich jste nejvíce hrdý, dá-li se to tak říci?

Vážím si všech ocenění, kterých se mi dostalo. Víím ovšem dobře, že platí přísloví „všechna sláva, polní tráva“, a proto si více vážím vztahů s mnoha lidmi jak v mém okolí, tak v široké veřejnosti, kteří mě mají rádi a váží si mě. Pokud mám uvést ocenění nejvýznamnější, nemůže to být jen jedno. Těmi hlavními jsou: Medaile za zásluhy, udělená prezidentem republiky (byl jsem prvním takto vyznamenaným lékařem po listopadu 1989), Zlatá medaile 2. LF (věnoval jsem jí mnoho let velkého úsilí), Zlatá medaile UK (je pro mne jednou z nejvýznamnějších národních institucí), Medaile AV ČR „DE SCIENTIA ET HUMANITATE OPTIME MERITIS“ (pro externí pracovníky je mimořádná), Cena Josefa Hlávky (velice si cením Josefa Hlávky i jeho nadání), Cena cti (takové ceny se, pokud vím, zatím neudělovaly) a čestná plaketa Národního divadla za dlouhodobou prospěšnou spolupráci (příklad mých mimomedicinských aktivit).

Obdržel jste titul profesora, také jste doktorem věd. Je podle Vás ještě něco, čeho lze ve Vaší kariéře dosáhnout?

O tom, že bych mohl dosáhnout ve své kariéře ještě něčeho dalšího, vůbec neuvažuji. Jsem šťastný a vděčný za to, co jsem dosud v odborné, akademické i veřejné oblasti mohl udělat.

Václav Stárek, autor je spolupracovníkem iFora